

תנ"ך

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו שמונה שאלות.
עליך לענות על חמש שאלות. $100 = 20 \times 5$ נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. בסס את דבריך על הכתוב.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

ענה על חמש מן השאלות 1-8 (לכל שאלה — 20 נקודות).

1. קרא שיר השירים, ב', 1-13.

אֲנִי חִבֵּלַת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַת הָעֲמָקִים: כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים
 ג כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת: כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוּדִי בֵּין
 הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חֲמֹדִי וְיִשְׁבֹּתִי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לַחֲכִי: הִבִּיאֲנִי
 ה אֶל-בֵּית הַיָּיִן וְדָגְלוּ עָלַי אֲהָבָה: סִמְכוּנִי בְּאִשִּׁישׁוֹת רַפְדּוֹנִי
 ו בַּתְּפוּחִים כִּי-חֹלֶת אֲהָבָה אָנִי: שְׁמָאֵלֹו תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ
 ז תַּחְבִּקֵנִי: הַשִּׁבְעָתִי אֶתְכֶם בָּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ
 בְּאֵילֹת הַשָּׁדָה אִסְתַּעֲדוּ וְאִסְתַּעֲדוּרֵנוּ אֶת-הָאֲהָבָה עַד
 ח שְׁתַּחֲפֹץ: קוֹל דּוּדִי הִנֵּה-זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל-הַהָרִים
 ט מִקַּפֵּץ עַל-הַגְּבָעוֹת: דּוֹמָה דּוּדִי לְצִבִּי אוֹ לְעֹפֶר הָאֵילִים
 הַנִּה-זֶה עוֹמֵד אַחֵר כְּתִלָנוּ מִשְׁגִּיחַ מִן-הַחֲלֹנוֹת מַעֲיִץ מִן-
 י הַחֲרָבִים: עֲנָה דּוּדִי וְאֶמַר לִי קוֹמִי לָךְ רַעֲיָתִי יַפְתִּי וְלִכְי-
 י לָךְ: כִּי-הִנֵּה הִסְתּוֹ עֲבַר הַגֶּשֶׁם חֲלָף הַלֵּךְ לוֹ: הִנְצַנְנִם נִרְאוּ
 י בְּאֶרֶץ עֵת הַזֹּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמָע בְּאֶרְצֵנוּ: הִתְאַנְה
 חֲנֻטָה פְּגִיָּה וְהַגְּפָנִים וְסִמְדֵּר נָתַנוּ רִיחַ קוֹמִי לְכִי רַעֲיָתִי יַפְתִּי לָךְ
 וְלִכְי-לָךְ:

א. קרא פסוק 3 ואת פירוש רש"י שלפניך.

כתפוח – אילן של תפוח, כשהוא בין אילני סרק חביב מן כולן, שפריו טוב בטעם ובריח.
 כן דודי בין הבנים – בין הבחורים. והדוגמה: כן הקדוש ברוך הוא מכל האלוהים נבחר, לפיכך
 בצל חמדי וישבתי.

(1) על פי רש"י, יש שתי שיטות פרשנות להבנת המשמעות של הפסוק.

ציין את שתי השיטות, והסבר את הפסוק על פי כל אחת משיטות אלו. (6 נקודות)

(2) הדוגמה שמביא רש"י בפירושו עלולה לעורר קושי תאולוגי. הסבר את הקושי הזה.
 (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 10-13 בקטע שלפניך וגם קהלת, ג', 1-8.

בשני הקטעים יש ביטוי לממד הזמן. ציין נקודת דמיון בין ממד הזמן שבא לידי ביטוי

בפסוקים 10-13 בקטע שלפניך לממד הזמן שבא לידי ביטוי בקהלת, ג', 1-8.

הסבר את תשובתך. (8 נקודות)

2. קרא שיר השירים, ח', 12-1.

א מי יתנך באח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ
 ב אשקך גם לא יבוז לי: אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני
 ג אשקך מיין הרקח מעסים רמני: שמאלו תחת ראשי וימינו
 ד תחבקני: השבעתי אתכם בנות ירושלם מהתעירו וימה-
 ה תעדרו את האהבה עד שתחפץ: מי זאת
 ו עלה מן המדבר מתרפקת על דודה תחת התפוח עוררתני
 ז שמה חבלתך אמן שמה חבלה ילדתך: שימי כחותם
 ח על לבך כחותם על זרועך כיעצה כמות אהבה קשה
 ט כשאל קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתי: מים רבים לא
 יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש
 י את כל הון ביתו באהבה בזו יבוז לו: אחות
 י לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחותנו ביום שידבר-
 יי בה: אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואסדלת היא
 יב נצור עליה לוח ארז: אני חומה ושדי במגדלות אז הייתי
 יג בעיניו כמוציאת שלום: כרם היה לשלמה בבצל המון נתן
 יד את הכרם לנזרים איש יבא בפריו אלה כסף: כרמי שלי
 יה לפני האלה לך שלמה ומאתים לנזרים את פרו:

א. (1) על פי קטע זה, הרעיה פועלת על פי המוסכמות החברתיות, אך מנסה למרוד בהן.

הוכח קביעה זו. בסס את דברך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) קרא גם שיר השירים, א', 6.

על פי פסוק זה, האם הרעיה פועלת על פי המוסכמות החברתיות?

הסבר את תשובתך. (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 6-7 בקטע שלפניך ואת דברי רוני מגידוב הנוגעים לדימויים ולמטפורות

שבפסוקים אלה.

דימויים אלו מבקשים להביע את כוחה העצום והבלתי מרוסן של האהבה, כוח שאי אפשר לדמותו לכוחות אנושיים.

(מגידוב, ר' [2009]. השירה המקראית בראי ההוראה. ירושלים: מכון הרטמן, עמ' 17)

הסבר כיצד דברי מגידוב באים לידי ביטוי בשניים מן הדימויים והמטפורות שבפסוקים אלה.

(8 נקודות)

א וּלְנַעֲמִי מִידַע לְאִשָּׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמִּשְׁפַּחַת מוֹדַע
 ב אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בָּעִז׃ וַתֹּאמֶר רֹות הַמּוֹאָבִיָּה אֶל-נַעֲמִי אֲלֶכָה-
 ג נָא הַשָּׂדֶה וְאֶלְקָטָה בַּשְּׂבָלִים אַחֵר אֲשֶׁר אֲמָצֵא-חֵן בְּעֵינָיו
 וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בָתִּי׃ וַתֵּלֶךְ וַתְּבוֹא וַתִּלְקָט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי
 ד הַקּוֹצְרִים וַיֵּקֶר מִקֶּרֶה חֲלֻקַּת הַשָּׂדֶה לְבָעִז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת
 ה אֱלִימֶלֶךְ׃ וְהִנֵּה-בָּעִז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים הִי׃
 ו עֲמַכֶּם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכְךָ ה'׃ וַיֹּאמֶר בָּעִז לְנַעֲרוֹ הַנָּצֵב
 ז עַל-הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת׃ וַיַּעַן הַנַּעַר הַנָּצֵב עַל-
 ח הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאָבִיָּה הִיא הַשְּׂבָה עַם-נַעֲמִי מִשְׁדֵּי
 ט מוֹאָב׃ וַתֹּאמֶר אֶלְקָטָה-נָא וְאֶסְפְּתִי בַעֲמָרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים
 י וַתְּבוֹא וַתַּעֲמֹד מֵאֵז הַבֶּקֶר וְעַד-עֶתָּה זֶה שְׁבֹתָהּ הַבֵּית
 יא מָעֹט׃ וַיֹּאמֶר בָּעִז אֶל-רֹות הֲלֹא שָׁמַעַתְ בָּתִּי אֶל-תִּלְכִּי
 יב לְלָקֵט בַּשָּׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם-
 יג נַעֲרָתִי׃ עֵינֶיךָ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר-יִקְצְרוּן וְהִלַּכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא
 יד צִוִּיתִי אֶת-הַנַּעֲרִים לְבִלְתִּי נָגֵעַךְ וְצִמַּת וְהִלַּכְתְּ אֶל-הַפְּלִים
 טו וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאַבּוּן הַנַּעֲרִים׃ וַתִּפֹּל עַל-פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ
 טז אֲרָצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מִדּוּעַ מַצֵּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאַנְכִי
 טז נְכָרִיָּה׃ וַיַּעַן בָּעִז וַיֹּאמֶר לָהּ הִגֵּד הִגֵּד לִי כָּל אֲשֶׁר-עָשִׂית
 יז אֶת-חֲמוּמֶיךָ אַחֲרֵי מוֹת אִישֶׁךָ וַתַּעֲזֹבִי אֲבִיךָ וְאֶמְךָ וְאֶרְץ
 יח מוֹלַדְתְּךָ וַתִּלְכִּי אֶל-עַם אֲשֶׁר לֹא-יָדַעְתָּ תְּמוּל שְׁלֹשׁוֹם׃ וַיִּשְׁלַם
 יט ה' פְּעֻלָּךְ וַתְּהִי מִשְׁכָּרְתְּךָ שְׁלֹמָה מֵעַם ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 כ אֲשֶׁר-בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת-כְּנָפָיו׃ וַתֹּאמֶר אֲמָצֵא-חֵן בְּעֵינֶיךָ
 כא אֲדֹנִי כִי נַחֲמָתִנִּי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל-לֵב שְׁפַחְתְּךָ וְאַנְכִי לֹא אֶהְיֶה
 כב כְּאַחַת שְׁפַחְתְּךָ׃ וַיֹּאמֶר לָהּ בָּעִז לֵעֵת הָאֵכֶל גְּשִׁי הֲלֹם וְאֶכְלָת
 כג מִן-הַלֶּחֶם וַתְּבָלֵת פֶּתַךְ בַּחֲמִץ וַתִּשָּׁב מִצֵּד הַקּוֹצְרִים וַיַּעֲבֹט-
 כד לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתִּשְׁבַּע וַתִּתֵּר׃ וַתִּקַּם לְלָקֵט וַיַּצֵּב בָּעִז אֶת-
 כה נַעֲרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעַמָּרִים תִּלְקָט וְלֹא תְכַלִּימוּהָ׃ וְגַם שָׁל-
 כו תִּשְׁלוּ לָהּ מִן הַצִּבֹּתִים וְעֲזֹבֹתֶם וְלָקָטָה וְלֹא תִגְעְרוּ-בָּהּ׃

- א. (1)** קרא פסוקים 11-12 בקטע שלפניך וגם **בראשית**, י"ב, 1-3. לדעתך, למי מן הדמויות היה קשה יותר לעזוב את מולדתה — לאברהם או לרות? נמק את דבריך. (8 נקודות)
- (2)** על פי דברי בַּעֲזָה, מה מבטאת הליכתה של רות אחר חמותה? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)
- ב.** קרא פסוקים 1-4 בקטע שלפניך ואת דברי פרנק פולק שלפניך. [...]
כאשר מתרחש אירוע מקרי לכאורה, קיימת לעולם האפשרות שהדברים זומנו על פי ההשגחה.
- (פולק, פ' [1994]. **הסיפור במקרא — בחינות בעיצוב ובאמנות**. ירושלים: מוסד ביאליק, עמ' 253)
- הסבר והדגם את דברי פולק על פי פסוקים אלה. (6 נקודות)

4. קרא רות, ד', 11-17.

יֵא וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּשָׂעַר וְהַזְקִנִּים עֲדִים יִתְּן
ה' אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתְךָ כְּרַחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ
שְׂתֵי־הֶם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חֵיל בְּאִפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית
יב לָחֶם: וַיְהִי בֵּיתְךָ כְּבֵית פְּרִיץ אֲשֶׁר־יָלְדָה תָמָר לַיהוּדָה מִן־
יג הָזֶדַע אֲשֶׁר יִתֵּן ה': לָךְ מִן־הַנְּעֵדָה הַזֹּאת: וַיִּקַּח בָּעֵז אֶת־דָּוִד
וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן ה' לָהּ הָרְיוֹן וַתֵּלֶד בֶּן:
יד וַתֹּאמְרֵנָה הַנָּשִׁים אֶל־נַעֲמִי בְרוּךְ ה' אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ
טו גֹּאֵל הַיּוֹם וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל: וְהָיָה לָךְ לְמִשְׁיֵב נַפְשׁ
וּלְכַלְכֵּל אֶת־שִׁיבְתְּךָ כִּי כָלַתְךָ אֲשֶׁר־אַהֲבָתְךָ יִלְדְּתוּ אֲשֶׁר־הִיא
טז טוֹבָה לָךְ מִשְׁבַּעַת בָּנִים: וַתִּקַּח נַעֲמִי אֶת־הַיֶּלֶד וַתִּשְׁתָּהּ
יז בְּחִיקָה וַתְּהִי־לוֹ לְאִמָּנָת: וַתִּקְרָאנָה לּוֹ הַשְּׂכָנֹת שֵׁם לֵאמֹר
יְלִדְבֶן לְנַעֲמִי וַתִּקְרָאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי־יֵשׁי אֲבִי־דָוִד:

א. (1) העתק מן הקטע שני ביטויים המביעים קבלה של נישואי בעז ורות, והסבר

כל אחד מן הביטויים שהעתקת. (6 נקודות)

(2) הסבר מדוע היה צורך להביע קבלה של נישואים אלה. (4 נקודות)

ב. החוקרים י' זקוביץ' וי' קליין חלוקים בנוגע לזמן חיבור מגילת רות. (מגילות, עולם התנ"ך,

עמ' 73-74).

ציין מהי הטענה של כל אחד מן החוקרים, וכתוב ראייה אחת שמביא כל אחד מן החוקרים

לביסוס טענתו. (סך הכול – שתי ראיות). (10 נקודות)

5. קרא איכה, ד', 13-1.

א איכה יועם זהב ישנא הפתם הטוב תשתפכנה אבני־קדש
 ב בראש כל־חוצות: בני ציון היקרים המסלאים בפז איכה
 ג נחשבו לנבלי־חרש מעשה ידי יוצר: גם־תנין חלצו שד תנים
 ד היניקו גוריהן בת־עמי לאכזר כי ענים במדבר: דבק לשון פיענים
 ה יונק אל־חפו בצמא עוללים שאלו לחם פדש אין להם:
 ו האכלים למעדנים נשמו בחוצות האמנים עלי תולע חבקו
 ז אשפתות: ויגדל עון בת־עמי מחטאת סדם ההפוכה כמו־
 ח רגע ולא־חלו בה ידים: זכו נזיריה משלג צחו מחלב אדמו
 ט עץ מפנינים ספיר גזרתם: חשך משחור תארם לא נפרו
 י בחוצות צפד עורם על־עצמם יבש היה כעץ: טובים היו
 יא חללי־חרב מחללי רעב שהם יזבו מדקרים מתנובות שדי:
 יב ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן היו לברות למו בשבר
 יג בת־עמי: בלה ה־ את־חמתו שפך חרון אפו ויצת־אש כל
 יד בציון ותאכל יסדתיה: לא האמינו מלכי־ארץ וכל יושבי
 יז תבל כי יבא צר ואויב בשערי ירושלם: מחטאת נביאיה
 עונת כהניה השפכים בקרבה דם צדיקים:

א. בקטע שלפניך המחבר מזכיר שחלו שינויים בצבעים אחדים.

(1) ציין מהי המטרה של המחבר באזכור זה. (4 נקודות)

(2) על פי הקטע, ציין שתי דוגמאות לשינויים שחלו בצבעים, והסבר כיצד כל אחת מן

הדוגמאות מבטאת את המטרה של המחבר שצינת בתת־סעיף (1). (6 נקודות)

ב. בקינה שלפניך באה לידי ביטוי סיבתיות כפולה לחורבן יהודה: גורם אלוהי וגורם אנושי.

(1) הבא מן הקטע ראיה אחת לגורם אלוהי וראיה אחת לגורם אנושי. הסבר כל אחת

מן הראיות שהבאת. (5 נקודות)

(2) לדעתך, מהו הגורם העיקרי שבא לידי ביטוי בקטע שלפניך — הגורם האלוהי או

הגורם האנושי? הסבר את תשובתך. (5 נקודות)

ד הגדלתי מעשי בניתי לי בתים
 ה נטעתי לי כרמים: עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ
 ו כל-פרי: עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער צומח
 ז יצאים: קנתי עבדים ושפחות ובני-בית היה לי גם מקנה בקר
 ח וצאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני בירושלם: כנסתי לי
 גס-כסף וזהב וסגלת מלכים והמדינות עשיתי לי שרים
 ט ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושרות: וגדלתי והוספתי
 י מכל שהיה לפני בירושלם אף חכמתי עמדה לי: וכל אשר
 יא שאלו עיני לא אצלתי מהם לא-מנעתי את-לבי מכל-שמחה
 יב כי-לבי שמח מכל-עמלי וזה-היה חלקי מכל-עמלי: ופניתי
 יג אני בכל-מעשי שעשו ידי ובעמל שעמלתי לעשות והנה
 יד הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש: ופניתי אני
 יו לראות חכמה והוללות וסכלות כי ומה האדם שיבוא אחרי
 יז המלך את אשר-כבר עשוהו: וראיתי אני שיש יתרון לחכמה
 יח מן-הסכלות כיתרון האור מן-החשך: החכם עינו בראשו
 טו והכסיל בחשך הולך וידעתי גם-אני שמקרה אחד יקרה את-
 טז כלם: ואמרתי אני בלבי כמקרה הכסיל גם-אני יקרני ולמה
 טז חכמתי אני אז יתר ודברתי בלבי שגם-זה הבל: כי אין זכרון
 יז לחכם עס-הכסיל לעולם בשכבר הימים הבאים הכל נשכח
 יז ואיך ימות החכם עס-הכסיל: ושנאתי את-החיים כי רע עלי
 יח המעשה שנעשה תחת השמש כי-הכל הבל ורעות רוח:
 יח ושנאתי אני את-כל-עמלי שאני עמל תחת השמש שאניחנו
 יט לאדם שיהיה אחרי: ומי יודע החכם יהיה או סכל וישלט
 כ בכל-עמלי שעמלתי ושחכמתי תחת השמש גם-זה הבל:
 כ וסבותי אני לראש את-לבי על כל-העמל שעמלתי תחת
 השמש:

א. קרא את דברי מיכאל פוקס שלפניך.

לפי השקפת קהלת, מבטלת אפוא האוניברסליות של המוות את ערכה של כל פעולה, שהיה בכוחה להביא תועלת לאדם.

(פוקס, מ' [1988]. יחסיות הערכים בחיי האדם. בתוך אנציקלופדיה עולם התנ"ך, [כרך מגילות, עמ' 24]. רביבים)

על פי הקטע **מקהלת** שלפניך, ציין שתי פעולות שפוקס מתכוון אליהן בדבריו, והסבר את דברי פוקס בנוגע ל**כל אחת** מן הפעולות שצינת. (12 נקודות)

ב. צירוף המילים "תחת השמש" מופיע כמה פעמים בקטע שלפניך.

לדעתך, האם החזרה על צירוף זה מדגישה את הטון האופטימי או את הטון הפסימי על פי ההקשר של דברי קהלת בקטע שלפניך? נמק את דברך. (8 נקודות)

7. קרא קהלת, י"ב, 7-1.

א ויִזְכֹּר אֶת־בֹּדֶאֱיִךְ בַּיָּמִי בַּחֲוִרְתֶּיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ
 ב יָמַי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אִין־לִי בָהֶם חֶפֶץ: עַד
 אֲשֶׁר לֹא־תַחֲשֹׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ
 ג הָעָבִים אַחֵר הַגֶּשֶׁם: בַּיּוֹם שִׁזְעוּ שְׁמַרֵי הַבֵּית וְהַתְּעוֹתוֹ
 אֲנָשֵׁי הַחֵיל וּבִטְלוּ הַטַּחֲנוֹת כִּי מַעֲטוֹ וְחֲשָׁכוּ הָרְאוֹת בְּאַרְבּוֹת:
 ד וּסְגְרוּ דְלָתַיִם בְּשׁוּק בְּשֹׁפֶל קוֹל הַטַּחֲנָה וַיָּקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר
 ה וַיִּשְׁחוּ כָל־בָּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מִגְבֵּה יִירָאוּ וְחַתַּחֲתַיִם בְּדֹרֶךְ
 וַיִּנָּאץ הַשָּׁקֶד וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲגָב וְתִפְרֵי הָאֲבִיוֹנָה כִּי־הִלֵּךְ הָאָדָם
 ו אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וּסְבָבוּ בְּשׁוּק הַסּוּפְדִים: עַד אֲשֶׁר לֹא־יִרְחֹק
 חֶבֶל הַפֶּסֶף וְתֵרֶץ גִּלְתָּ הַזֶּהָב וְתִשָּׁבֵר כֹּד עַל־הַמַּבּוּעַ וְנִרְץ
 ז הַגִּלְגָּל אֶל־הַבּוֹר: וַיֵּשֶׁב הָעֶפֶר עַל־הָאָרֶץ כִּשְׁהִיָּה וְהָרוּחַ
 תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה:

א. קרא את דברי רוני מגידוב שלפניך.

קהלת [...] מתאר תיאור מפוכח של הצרות, הקושי והסלידה שמעוררת ההודקנות.

(מגידוב, ר' [2009]. השירה המקראית בראי ההוראה. ירושלים: מכון שלום הרטמן, עמ' 91)

על פי הקטע מקהלת שלפניך, ציין שתי דוגמאות המבטאות קביעה זו, והסבר כל אחת מהן.
 (8 נקודות)

ב. קרא את דברי שרה יפת שלפניך.

דברי קהלת רצופים היגדים סותרים כמעט בכל נושא בעל חשיבות.

(יפת, ש' [2007]. חירות הרוח — משנת קהלת לדורות. בתוך שגיא, א' [עורך] ספר מיכאל: בין הזמן הזה

לימים ההם, ירושלים: כתר. עמ' 99)

קרא פסוק 7 בקטע שלפניך וגם קהלת, ג', 21.

בכל אחד מפסוקים אלה באה לידי ביטוי השקפה מסוימת.

(1) הדגם את דברי יפת באמצעות ההשקפה שבאה לידי ביטוי בכל אחד מפסוקים אלה.

הסבר את דבריך. (6 נקודות)

(2) קרא גם בראשית, ב', 7.

איזו מן ההשקפות יכולה לבוא לידי ביטוי בתיאור בריאת האדם בבראשית, ב', 7?

/המשך בעמוד 11/

נמק את דבריך. (6 נקודות)

שים לב: שאלה 8 בעמוד 12

- א אַחֲשֵׁרֹשׁ אֶת־הַמֶּן בֶּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי וַיִּנְשְׂאָהּ וַיֵּשֶׁם אֶת־
 ב כְּסָאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂדִים אֲשֶׁר אֵתוֹ: וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־
 ג בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כְּרָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהַמֶּן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ
 וּמִרְדֵּכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־
 ד בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמִרְדֵּכִי מְדוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי
 פּאמֶרֶם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיִּגִּידוּ לְהַמֶּן לְרֹאוֹת
 ה הַיַּעֲמָדוֹ דְּבָרֵי מִרְדֵּכִי כִי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי: וַיֵּרָא הַמֶּן
 ו כִּי־אֵין מִרְדֵּכִי כְרָע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמְלֹא הַמֶּן חֲמָה: וַיִּכְזְבוּ־בְעֵינָיו
 ז לְשַׁלַּח יָד בְּמִרְדֵּכִי לְבָדּוֹ כִי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מִרְדֵּכִי וַיִּבְקֹשׁ
 ח הַמֶּן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְלָכוֹת אַחֲשֵׁרֹשׁ
 עִם מִרְדֵּכִי: בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִסָּן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים
 פ עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרֹשׁ הָפִיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל לִפְנֵי
 ח הַמֶּן מִיּוֹם וַיּוֹם וּמִחֹדֶשׁ לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ
 ט אֲדָר: וַיֹּאמֶר הַמֶּן לַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרֹשׁ יֵשְׁנוּ עַם־
 י אֶחָד מִפָּזָר וּמִפָּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלָכוֹתָךְ וּדְתֵיהֶם
 יא שְׁנוֹת מִכָּל־עַם וְאֶת־דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שׁוּה
 יב לְהַנִּיחָם: אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתֹּב לְאַבְדָם וְעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
 כִּבְר־כֶּסֶף אֲשָׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהַבִּיא אֶל־גִּבּוֹ
 ח הַמֶּלֶךְ: וַיָּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהַמֶּן בֶּן־
 יא הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַמֶּן הַכֶּסֶף
 יב נָתַן לָךְ וְהָעַם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ: וַיִּקְרָאוּ סְפָרֵי הַמֶּלֶךְ
 בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה
 ח הַמֶּן אֶל אַחֲשֵׁרֹשׁ־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפָּחוֹת אֲשֶׁר וְעַל־מְדִינָה
 וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם
 כָּל־שׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרֹשׁ נִכְתָּב וְנִחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ:
 י וּנְשַׁלּוּחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד
 לְהָרַג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים מִנְּעֵר וְעַד־זָקֵן טָף וְנָשִׁים
 בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר

יד וְשָׁלַח לָבוֹז: פֶּתַח שַׁנְיָה הַכְּתָב לְהַנְתִּין דָּת בְּכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה
טו גְּלוֹי לְכָל-הָעַמִּים לְהִיּוֹת עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה: הָרָצִים יֵצְאוּ
דְחוּפִים בְּדֶבֶר הַמֶּלֶךְ וְהָדָת נִתְּנָה בְּשׁוֹשָׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ
וְהָמָן יֵשְׁבוּ לְשִׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוֹשָׁן נְבֻכָּה:

א. קרא את דברי אדל ברלין שלפניך.

יועציו [של המלך] [...] הופכים עכבר להר [...] הענשת כל מי שמשתייך לקבוצה מסוימת בעבור חטאו של חבר אחד.

(ברלין, א' [2001]. **אסתר עם מבוא ופירוש**, תל אביב: עם עובד, עמ' 73)

(1) קרא גם **אסתר**, א', 16-17.

הוכח את הטענה של ברלין על פי פסוקים אלה ועל פי הקטע שלפניך. (5 נקודות)

(2) לדעתך, האם הסירוב של מרדכי להשתחוות להמן היה מוצדק? נמק את תשובתך.

בתשובתך התייחס לתוצאות הסירוב של מרדכי להשתחוות להמן. (5 נקודות)

ב. קרא פסוקים 13-15 בקטע שלפניך.

בפסוק 15 נרמזת ביקורת על המלך ועל המן.

קרא גם **בראשית**, ל"ז, 23-25. בפסוקים אלה נרמזת ביקורת על התנהגות האחים

כלפי יוסף.

(1) הסבר את הביקורת הנרמזת בכל אחד מן הקטעים. (5 נקודות)

(2) לדעתך, באיזה משני הקטעים באה לידי ביטוי התנהגות חמורה יותר?

נמק את דבריך. (5 נקודות)

בהצלחה!